

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**PECULIARITIES AND PROBLEMS OF FORMATION OF ENGLISH PROFESSIONAL COMPETENCE OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION APPLICANTS****Трубіщина О.М.,***orcid.org/0000-0001-7830-2576**кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського***Негрівода О.О.,***orcid.org/0000-0003-2527-9725**кандидат педагогічних наук,**викладач кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*

Стаття присвячена аналізу важливих аспектів формування мовної та професійної компетентності майбутніх педагогів у системі вищої освіти. Актуальність статті полягає у тому, що особливості та проблеми формування англomовної професійної компетентності студентів педагогічних університетів є важливими для сучасної педагогічної спільноти, оскільки автори надають практичні рекомендації для покращення освітнього процесу та викладання англійської мови. Мета статті полягає у вивченні та аналізі ключових аспектів формування мовної та професійної компетентності студентів, які навчаються на педагогічних спеціальностях у закладах вищої освіти. У статті розглядаються основні проблеми, з якими стикаються здобувачі вищої педагогічної освіти у процесі вивчення англійської мови та підготовки до професійної діяльності, такі як мовні бар'єри, нестача навчальних матеріалів та можливостей для практики. Досліджуються методи та стратегії, які можуть бути застосовані для подолання цих проблем, включаючи імерсивне навчання, використання технологій, рольові ігри та індивідуальний підхід до навчання. У статті підкреслено необхідність розробки інтегрованого підходу до формування англomовної професійної компетентності, який би враховував не лише мовні навички, але і їхнє застосування в педагогічних ситуаціях. Автори статті зосереджують увагу на необхідності розробки системи оцінювання, яка враховує як загальний рівень англійської мови, так і її застосування в педагогічних ситуаціях, а також необхідність підтримки з боку викладачів та адміністрації для стимулювання розвитку мовних навичок. Зроблено висновок про необхідність подальших досліджень для розробки більш ефективних стратегій формування англomовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: англomовна професійна компетентність, мовні бар'єри, професійна підготовка педагогів, педагогічні ситуації, мовне середовище.

The article is devoted to the analysis of important aspects of the formation of language and professional competence of future teachers in the higher education system. The relevance of the article lies in the fact that the peculiarities and problems of developing English language professional competence of students of pedagogical universities are important for the modern pedagogical community, as the authors provide practical recommendations for improving the process of learning and teaching English. The purpose of the article is to study and analyze the key aspects of developing students' linguistic and professional competence in pedagogical specialties in higher education. The article examines the main problems faced by higher education students in the process of learning English and preparing for professional activities, such as language barriers, lack of teaching materials and opportunities for practice. The article explores methods and strategies that can be used to overcome these problems, including immersive learning, the use of technology, role-playing, and individualized learning. The article emphasizes the need to develop an integrated approach to the formation of English language professional competence, which would take into account not only language skills but also their application in pedagogical situations. The authors of the article focus on the need to develop an assessment system that takes into account both the general level of English and its application in pedagogical situations, as well as the need for support from teachers and administrators to stimulate the development of language skills. It is concluded that further research is needed to develop more effective strategies for the formation of English-language professional competence in higher education students.

Key words: English language professional competence, language barriers, teacher training, pedagogical situations, language environment.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де глобалізація та міжнародна співпраця є необхідними аспектами в різних галузях, включаючи освіту, значення володіння англійською мовою стає все критичним. У Загальноєвропейських

Рекомендаціях з мовної освіти наголошується, що мова відіграє пріоритетну роль «у формуванні освіченої та творчої особистості, яка вміє використовувати здобуті знання в професійних ситуаціях, розуміє, що вдосконалення культури

спілкування з огляду на діалог культур, задіює процеси самопізнання, збуджує самоактуалізацію, спрямовує самореалізацію в русло інтеграції, викликані новітнім інтелектуально освітнім і науково-технологічним середовищем» [3, с. 41].

У цьому контексті особливо вища педагогічна освіта вимагає від студентів не лише теоретичних знань та практичних навичок, але й вміння ефективно використовувати англійську мову у педагогічній діяльності. Однак перед здобувачами вищої педагогічної освіти постає низка особливих проблем у процесі формування англомовної професійної компетентності, включаючи мовні бар'єри, брак відповідних навчальних матеріалів та практичних можливостей, а також необхідність вдосконалення системи оцінювання та підтримки з боку викладачів та адміністрації. Зазначені проблеми потребують уваги та вирішення для ефективного забезпечення розвитку мовних навичок та професійної компетентності майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій охоплює широке коло праць з педагогічної, лінгвістичної та методичної літератури. Ключовими постають питання визначення іншомовної професійної компетентності [5–8] та аналіз ефективності різних методів та підходів до викладання англійської мови студентам-педагогам [1; 2; 10], що включає дослідження про використання інтерактивних методів, ігрових технологій, використання аутентичних матеріалів тощо. Методисти вивчають, яким чином студенти педагогічних університетів засвоюють мовні та комунікативні навички, необхідні для успішного викладання англійської мови, включаючи вміння спілкуватися на різних рівнях взаємодії: у класі, у позаручний час, у взаємодії з колегами тощо [4; 9].

Розглянуті напрями досліджень надають можливості отримати різноманітну інформацію про проблеми та виклики у формуванні англомовної професійної компетентності студентів-педагогів закладів вищої освіти. Попри це питання іншомовної підготовки педагогічних кадрів потребує глибшого розгляду.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі ключових аспектів процесу формування мовної та професійної компетентності студентів, які навчаються на педагогічних спеціальностях у закладах вищої освіти. Конкретні цілі статті охоплюють виявлення основних проблем та труднощів, з якими стикаються здобувачі вищої педагогічної освіти у процесі вивчення англійської мови та підготовки до професійної діяльності; аналіз підходів, які можуть бути застосовані для ефективного

формування мовної та професійної компетентності у студентів; вивчення важливості системи оцінювання, що враховує не лише загальний рівень володіння англійською мовою, але і її застосування в педагогічних ситуаціях; висвітлення ролі викладачів та адміністрації в підтримці та стимулюванні розвитку мовних навичок у студентів; формулювання рекомендацій для подальших досліджень у цьому напрямі з метою розробки більш ефективних підходів у формуванні англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Як зазначають фахівці галузі методики викладання іноземних мов, формування англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти охоплює такі особливості та проблеми, як: методика викладання, специфіка мовленнєвої практики, специфіка вмінь та навичок, мовно-комунікативні бар'єри, доступ до ресурсів, оцінювання та підтримка [1; 5; 10]. Загальною стратегією для подолання цих проблем може бути інтеграція англійської мови в усі аспекти навчання та життя студентів, забезпечення доступу до різноманітних навчальних ресурсів та практичних можливостей для розвитку мовних навичок. Також важливо підтримувати студентів у їх навчанні та надавати їм можливості для постійного вдосконалення.

Формування англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти вимагає комплексного підходу та використання різноманітних методів. Наприклад, створення імерсивного середовища, де англійська мова використовується повсякденно в навчанні, спілкуванні та практичних ситуаціях, що охоплює організацію англомовних групових занять, професійних семінарів та практик у мовних середовищах [5; 7].

Використання онлайн-ресурсів, відеоуроків, інтерактивних завдань та мобільних додатків стимулює самостійне вивчення та практику англійської мови. Застосування рольових ігор та симуляційних вправ, де студенти відображають реальні педагогічні ситуації, допомагає розвивати мовленнєві навички та вміння працювати з учнями.

Студенти повинні мати можливість проводити уроки англійської мови для різних вікових груп або груп іншомовних здобувачів освіти, що дозволить їм застосовувати здобуті знання в реальних педагогічних ситуаціях. Використання аутентичних текстів, відеоматеріалів та аудіозаписів, пов'язаних з педагогічною тематикою, допомагає

студентам засвоювати мову в контексті їхньої професійної діяльності. З іншого боку, врахування індивідуальних особливостей та потреб студентів у вивченні англійської мови, наприклад, за допомогою індивідуальних консультацій з викладачами або навчання на рівні, що відповідає їхнім потребам.

Зазначені методики можуть бути використані окремо або в поєднанні для ефективного формування англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти.

Активне використання англійської мови в педагогічних ситуаціях є надзвичайно важливим для здобувачів вищої педагогічної освіти. Це дозволяє студентам практикувати та вдосконалювати свої мовні навички в реальних педагогічних контекстах, які вони зустрінуть у майбутній професійній діяльності. Як вже зазначалося, студенти повинні мати можливість вести уроки своїх спеціальностей англійською мовою, що допомагає їм розвивати мовленнєві навички та навички комунікації з учнями. Крім того, використання англійської мови для проведення дискусій з педагогічної тематики допомагає студентам вчитися висловлювати свої думки та ділитися досвідом з колегами. При цьому студенти можуть надавати консультації своїм англомовним колегам або студентам з інших країн, що допомагає їм вдосконалювати свої мовні та педагогічні навички.

Вчені наголошують, що використання англійської мови для підготовки та ведення презентацій з педагогічних тем допомагає студентам розвивати навички публічних виступів та професійної комунікації [2; 5]. Здобувачі вищої освіти також можуть практикувати використання англійської мови в комунікації з батьками учнів та адміністрацією закладу освіти.

Наочна демонстрація практичного застосування англійської мови у педагогічній діяльності є важливою складовою формування професійної компетентності педагогічних кадрів. Для цього викладачі можуть розвивати специфічні вміння та навички, пов'язані з педагогічною діяльністю, використовуючи англійську мову. У цьому контексті рекомендовано проведення семінарів, тренінгів, або вебінарів англійською мовою з методики ведення уроків, використання інноваційних методів та технологій навчання. Корисним буде ведення переговорів, складання звітів, підготовка презентацій англійською мовою для спілкування з батьками учнів або з адміністративними працівниками. Зв'язки з іншими школами або університетами за кордоном можуть надати можливості для спілкування та співпраці з колегами з інших

країн, що сприяє розвитку мовних навичок та культурного розуміння. Надання підтримки та консультацій іншомовним студентам або учням може вимагати від викладачів використання англійської мови в педагогічних ситуаціях. Особливо важливими є вправи та завдання, спрямовані на розвиток мовленнєвих навичок з фокусом на педагогічні теми, такі як уроки, методи викладання, взаємодія з учнями тощо.

Важливо, щоб ці практичні завдання та ситуації були відповідні до конкретних потреб та контексту вищої педагогічної освіти, забезпечуючи педагогічним кадрам можливість розвивати не лише загальні мовні навички, а й специфічні вміння, пов'язані з їхньою професійною діяльністю.

Варто згадати й про проблеми формування англомовної професійної компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти. Мовні бар'єри можуть стати серйозною перешкодою для здобувачів вищої педагогічної освіти в засвоєнні англійської мови та розвитку їхньої професійної компетентності. Особливо це стає актуальним в умовах недостатньої практики та відсутності імерсійного середовища, де здобувачі мають обмежений доступ до можливостей спілкування та використання англійської мови в реальних ситуаціях.

Деякі можливі стратегії для подолання мовних бар'єрів у здобувачів вищої педагогічної освіти охоплюють:

1. Інтенсивне навчання. Проведення інтенсивних курсів англійської мови або імерсійних програм, які забезпечують інтенсивний імерсійний досвід та підвищують мовну підготовку.

2. Практичне застосування. Створення можливостей для практичного застосування англійської мови в різних ситуаціях, таких як рольові ігри, дискусії, професійні семінари тощо.

3. Індивідуальне навчання. Надання індивідуальних консультацій та підтримки з мови, що дозволяє враховувати індивідуальні потреби та темпи навчання.

4. Використання додаткових навчальних ресурсів, таких як аудіо та відеоматеріали, онлайн-курси, підручники тощо, для додаткового підвищення рівня англійської мови.

5. Практика мови в автентичних середовищах. Заохочення до участі в мовних обмінах, клубах розмовної практики або волонтерських проєктах, де можна спілкуватися англійською мовою з носіями мови або іншими відомими людьми.

Недостатність відповідних навчальних матеріалів, підручників, онлайн-ресурсів та можли-

востей для практики також є серйозною перешкодою у формуванні англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти. Для подолання цієї перешкоди можна вжити різноманітні заходи. По-перше, викладачі можуть розробляти власні навчальні матеріали, призначені специфічно для професійних потреб студентів. Це можуть бути різні вправи, кейси, аутентичні тексти та відеоматеріали. По-друге, перегляд та використання доступних онлайн-ресурсів, таких як відеоуроки, вебінари, інтерактивні вправи тощо, що дозволяють студентам збільшити кількість матеріалів для навчання. По-третє, співпраця з колегами та викладачами з інших установ, обмін матеріалами та досвідом, може забезпечити доступ до різноманітних навчальних ресурсів та ідей. По-четверте, організація імерсійних середовищ для практики мови, таких як мовні клуби, конференції, професійні семінари або мовні імерсійні курси. Крім того, поширення стимулів для самостійного навчання та пошуку матеріалів з використанням англійської мови, таких як завдання для самостійної роботи, індивідуальні дослідження тощо.

Рекомендовані заходи допоможуть забезпечити студентам достатній доступ до матеріалів та можливостей для практики, що, зі свого боку, сприятиме їхньому успішному формуванню англомовної професійної компетентності.

Вкрай важливим елементом формування англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти є створення системи оцінювання, яка враховує не лише загальний рівень англійської мови, а і її застосування в педагогічних ситуаціях. Ключові аспекти цієї системи оцінювання можуть охоплювати:

1. Оцінку мовних навичок з врахуванням рівня володіння англійською мовою згідно з міжнародними стандартами (наприклад, рівні відповідності CEFR), які оцінюють навички читання, письма, говоріння та аудіювання.

2. Оцінку мовного застосування, тобто використання педагогічних ситуацій, таких як ведення

уроків, комунікація з колегами та учнями, спілкування з батьками, для оцінки здатності студентів ефективно використовувати англійську мову у професійних контекстах.

3. Створення портфоліо, яке містить зразки робіт, відеозаписи уроків, плани уроків, відгуки та оцінки, які демонструють мовні досягнення та їхнє застосування в практичних ситуаціях.

4. Задачі та проекти: оцінка студентів на основі їхньої участі в мовних проектах, дослідницьких роботах, рольових іграх та іншій діяльності, які вимагають застосування англійської мови в педагогічних ситуаціях.

5. Зворотний зв'язок та підтримка, що включають надання студентам зворотного зв'язку щодо їхніх мовних досягнень та можливостей для покращення, а також підтримка з боку викладачів та адміністрації шляхом надання додаткових навчальних ресурсів, консультацій та мотиваційного стимулювання.

На нашу думку, розглянуті підходи допоможуть не лише оцінити рівень володіння англійською мовою студентами, а й стимулювати їх до постійного вдосконалення та розвитку мовних навичок у професійному контексті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження підтверджує важливість розвитку англомовної професійної компетентності у здобувачів вищої педагогічної освіти для їхньої успішної майбутньої кар'єри в глобальному освітньому середовищі. Наголошується на необхідності подальших досліджень у цій галузі, таких як розробка та впровадження ефективних методик формування англомовної професійної компетентності, аналіз впливу імерсійного навчання на розвиток мовних навичок тощо.

Загальний висновок полягає в тому, що формування англомовної професійної компетентності в здобувачів вищої педагогічної освіти є складним процесом, який вимагає комплексного підходу та подальших досліджень для забезпечення ефективності навчання та підготовки майбутніх педагогічних кадрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боса В. П. Використання імерсивних методів навчання та кейс-методу в професійній підготовці філологів. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 1(29). С. 43–47.
2. Васильківська Г. Формування комунікативної компетентності особистості як основна проблема сучасної лінгводидактики. Інститут педагогіки НАПН України (м. Київ). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9702/1/6%20%289%29.PDF>
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Залізник А. Мовленнєва компетентність як складова процесу професійної підготовки майбутнього вихователя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8(Ч. 2). С. 164–170.

5. Зязюн І. А. Освітні імерсивні технології у вимірах педагогічної рефлексії. *Світло*. 2020. № 1. 54 с.
6. Канюк О. Когнітивно-комунікативний підхід у методиці викладання іноземної мови. *Сучасні дослідження з іноземної філології: збірник наукових праць*. 2019. Вип.17. С. 231–239.
7. Крюкова Є. С., Голуб Т. П., Америкдзе О. С. Використання імерсивних технологій в освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 32, т. 2. С. 186–188.
8. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення. URL: <http://vuzlib.com/content/view/322/84>
9. Черпак О. Когнітивно-комунікативний метод навчання іноземної мови у ВНЗ. URL: <http://eur-lex.europa.eu/http://confesp.fl.kpi.ua/fr/node/994>
10. Wode H. A European Perspective on Immersion Teaching: the German Scenario. In: J. Arnau / J. M. Artigal (Hrsg.) / *Immersion programmes: a European perspective*, Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1998. S. 43–65.